WASHINGTON DC

1893 — 1973
80 років
Служби Народові

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-8740
Тел. з Ню Йорку:
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXX. Ч. 143. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК ВІВТОРОК, 7-го СЕРПНЯ, 1973 ЦЕНТІВ 15 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK TUESDAY, AUGUST 7, 1973 No. 141 143 VOL. LXXX.

Первоієрархи УПЦ в ЗСА і УГПЦ в Канаді відбули зустріч

Торонто.—Після одномісячного перебування в Европі, Первоієрарх Української Православної Церкви в ЗСА і Української Автокефальної Православної Церкви Владика Митрополит Мстислав повернувся 18-го липня до Ню Йорку і вже 20-го липня відлетів до Канади на зустріч з Первоієрархом і Головою Собору Єпископів Української Греко-Православної Церкви Канади, Владикою Архиєпископом Михаїлом, щоб поінформувати його про перебіг і постанови Надзвичайного Собору УАПЦеркви, що відбувся в днях 29 червня і 1-го липня в Парижі. Зустріч Владик відбулася в Торонті 24-го липня. Під час неї виявлено однозгідність у поглядах на цілий ряд проблем Українського Православія в діяспорі. Між іншим, у зв'язку з тим, що і Провід УГПЦеркви Канади ствердив необхідність спільного Собору Єпископів для всіх трьох українських православних митрополій, що існують у вільному світі (як відомо, досі такий спільний Собор Єпископів мали тільки дві митрополії — УАПЦеркви і УПЦеркви в ЗСА), передбачається, що правдоподібно ще в жовтні ц.р. відбудеться конференція єпископів усіх трьох митрополій, а крім неї ще й нарада представників церковних управлінь тих митрополій. Це рішення треба вважати за дальший вельмиважний крок на шляху до об'єднання православних українців у вільному світі під одним Духовним Проводом, яким мав бути спільний собор українських православних єпископів.

Верховний Архиєпископ Йосиф мав дві авдієнції в Папи

Рим. — Українське Пресове Бюро інформує, що в суботу, 14-го липня, Папа Павло VI прийняв на приватній авдієнції Верховного Архиєпископа УКЦеркви Блаженнішого Йосифа Сліпого. Згідно з повідомленням УПБ, це була вже друга з черги зустріч Первоієрарха УКЦеркви з Папою після його історичної подорожі та відвідин українських поселень у вільному світі в першій половині цього року. Під час авдієнції Блаженніший Верховний Архиєпископ інформував Папу про стан і справи УКЦеркви.

В Чикаго буде проведений Тиждень Богдана Лепкого

Чикаго. (М.Д.). — Український Літературний Фонд ім. Івана Франка приготовляє проведення Тижня Богдана Лепкого в Чикаго, що має відбутися в днях 23-30 вересня для відзначення минулого уже сторіччя з дня народження цього видатного поета, прозаїка і літературознавця Західньої України. У програмі чикаґських святкувань передбачені: виставка матеріялів із життя і творчости Б. Лепкого, вечори з доповідями про Богдана Лепкого, як письменника, літературного критика, вченого літературознавця і громадсько - суспільного діяча, окремі програми в усіх восьми українських радіопередачах у Чикаго, як також урочиста Академія - Концерт, що відбудеться в неділю 30 вересня ц. р. в авдиторії Школи Шопена і на якій промовлятиме мгр. Марія Гарасевич з Детройту. Відбудуться ці святкування тепер, бо українське Чикаго не мало змоги відзначити роковин Богдана Лепкого в 1972 році. Очолює чикаґські святкування окремий громадський ювілейний комітет, до якого запрошено парохів усіх українських парафій та організацій Чикаґської Метрополії. Головою комітету є голова Українського Літературного Фонду мгр. Адам Антонович і до президії входять: д-р Роман Смик, інж. Б. Білинський, д-р В. Помірко, дир. О. Плешкевич, д-р Р. Кобилецький та інші. Святкування підготовляє діловий комітет у складі: ред. Микола Денисюк — голова, мгр. Володимир Ничай — заст. голови, Рома Турянська — секретар, Василь Іващук — орг. референт, проф. Олена Федоренко - Квірнбах — програмова референтка і студентка Марта Гарасовська — представниця молоді.

Мистець-маляр Василь Залуцький помер в Едмонтоні

Едмонтон, Канада. — Згідно з повідомленням тижневика „Українські Вісті", ч. 30 з 26 липня ц. р., 15 липня помер в Едмонтоні, по довгій хворобі, бл. п. Василь Залуцький, проживши 78 років.

Покійний був талановитим мистцем - малярем, автором гарних різдвяних та великодніх карток. В церкві св. Юра в Едмонтоні залишився по ньому гарний іконостас. Покійний осиротив дружину, 100-річну тещу, двох синів, двох братів та трьох унуків.

У 80-РІЧЧЯ „СВОБОДИ"

2,261 НОВИХ ЧЛЕНІВ УНС

Упродовж семи місяців цьогорічної членської кампанії придбав УНСоюз 2,261 нового члена. З цього числа 324 аплікації нових членів наспіли до Гол. Канцелярії в липні, що разом із піврічним здобутком 1,937 нових членів, дало суму 2,261 нового члена в цьому 1973 році. Кращими осягами в членській кампанії липня визначилися:

Петро Волощук (В. 505) — 14 нових членів, Василь Колодій (В. 191) — 11, Іван Одежинський (В. 83 і 153) — 10, Михайло Гентош (В. 305) — 9, Володимир Квас (В. 88) — 7, Карло Кобіто (В. 121) — 7, Григорій Кісіль (В. 336) — 7, Анна Гарас (В. 47) — 6, Андронік Копистянський (В. 327) — 6, мгр Іван Геврик (В. 445) — 6, Ольга Осередчук (В. 37) — 5, Степан Глоговський (В. 346) — 5, Ілля Курман (В. 408) — 5, Микало Перейма (В. 448) — 5; по 4 нові члени здобули: д-р Ярослав Падох (В. 28), Михайло Савків (В. 57), Роман Татарський (В. 94), Василь Ванжула (В. 107), Гльорія Пащин (В. 125), д-р Атанас Слюсарчук (В. 174), Іван Пригода (В. 200), Михайло Бобер (В. 235), Петро Федик (В. 292); по 3 нові члени придбали: Богдан Верещинський (В. 75), мгр Володимир Ничай (В. 106), Петро Щерба (В. 173), д-р Василь Палідвор (В. 204), Михайло Кігічак (В. 240), мгр Іван Гаврилюк (В. 360), Тома Хромчак (В. 422), Олександра Дольницька (В. 434) і Лев Вовк (В. 444).

Під час переговорів Ніксона з Танакою устійнено напрямні активнішої співпраці Японії із ЗСА й Европою

Вашингтон. — Після закінчення дводенних переговорів між през. Ніксоном і японським прем'єром Танакою, що відбувалися тут в понеділок і вівторок минулого тижня, прем'єр Танака виступав у середу 1 серпня, перед своїм від'їздом до Ню Йорку, у Національному Пресовому Клюбі у Вашингтоні. Він ствердив, що в теперішній час, ЗСА не мають уже можливости р о з в'язувати своїми власними силами й засобами усі політичні й економічні проблеми світу і що в цьому треба активнішої співпраці й координації дій з іншими політичними й економічними потугами світу, зокрема з Японією. З цією метою, на думку Танаки, треба провести також перевірку дотеперішніх американсько - японських взаємин. Згідно з проголошеними після закінчення переговорів комунікатами, ЗСА погодилися підтримувати заходи Японії для одержання нею статусу постійного члена Ради Безпеки ОН, що дало б Японії право на вето нарівні із ЗСА, СССР, Англією, Францією і Китаєм. Уряд ЗСА запевнив також Японію, що ЗСА будуть засобляти Японію потрібними й дефіцитними матеріялами і скасують зокрема обмеження на експорт сої й інших продуктів до Японії. Обидва уряди погодилися перевірити в рамцях Організації Економічної Співпраці і Розвитку справу розподілу нафти в кризові періоди, зокрема ж тому, що і ЗСА і Японія є найбільшими консументами нафти у світі. Японія погодилася асигнувати 50 мільйонів долярів на відбудову знищених війною країн Індикитаю. Якщо йде про напрямні участи Японії у світовій політиці, то Японія бажала б реалізації запропонованого З'єднаними Стейтами Америки поширення Авлантійської Хартії і включення до бльоку ЗСА й Европи також і Японії. Водночас із цим Японія бажала б зменшити свою залежність від ЗСА і поліпшити свої взаємини з іншими державами світу, зокрема із Совєтським Союзом і комуністичним Китаєм. Під час переговорів у Вашингтоні устійнено, що президент Ніксон відвідає Японію перед кінцем 1974 року і що наприкінці того ж року японський імператор Гірогіто проведе 10-денні відвідини у ЗСА.

Вотерґейтська афера перебрала міру — твердить верховний суддя Блекмун

Вашингтон. — Вотерґейтський скандал виразно „перебрав міру" та „викликує побоювання великої шкоди для демократичного процесу, що ним ми всі так пишалися та в який ми твердо віримо, проголошуючи його для світу" — твердив суддя Найвищого Суду Геррі А. Блекмун у своєму виступі на конвенції Американської Адвокатської Асоціяції в неділю, 5-го серпня. в останніх днях у цій оправі були ще такі події і ствердження:

Сенатор Герман Е. Талмедж з Джорджії, член сенатської комісії, яка прослідженує Вотерґейтський скандал, заявив під час телевізійного інтерв'ю, що в теперішньому часі немає достаточних причин, які оправдували б позбавлення президента Ніксона його уряду та що американський нарід такої акції не підтримав би. Він в дальшому заявив, що справу напевно вияснило б та знівечило б багато підозрінь передання сенатській комісії та опублікування записаних на магнетофонну стрічку телефонічних та інших розмов президента Ніксона відносно Вотерґейтської афери.

Пресові аґенції інформують, що попередній головний прокуратор Ричард Клайндінст свідчитиме цього тижня перед сенатською комісією, що він вперше поінформував президента Ніксона про Вотерґейтську аферу та про намагання закрити її розголошення в половині квітня цього року і що до того часу президент Ніксон нічого про це не знав.

Професор Чарльз Ален Врайт, президентський адвокат, уже цього вівтірка в окружному федеральному суді у Вашингтоні свідчитиме про право президента Ніксона відмовитись від передачі для публічного відома записаних на магнетофонну стрічку його розмов у справі Вотерґейту.

Сенат затвердив підвишку мінімальної заробітної платні до 2.20 дол.

Вашингтон. — В четвер 2 серпня ш. р. Сенат ЗСА затвердив 62 голосами проти 28 узгіднену палатно-сенатською конференцією підвишку мінімальної заробітної платні до 2.20 дол. за годину. Схвалена підвишка буде поступовою: у два місяці після уведення закону в дію мінімальна заробітна платня для більшости несільськогосподарських робітників, які одержували мінімальну платну вже до 1966 року в сумі 1.50 за годину, має бути підвищена до 2 долярів і згодом, почавши від липня 1974 року до 2.20 доляра. Для індустрійних робітників, які одержували 1.60 дол. почавши від 1966 року, мінімальна заробітна платня буде підвищена до 1.80 до двох місяців після введення закону в дію, і потім до 2.00 долярів з 1 липня 1974 і вкінці до 2.20 з 1 липня 1975. Для сільськогосподарських робітників, які одержували по 1.30 за годину, ця платня буде підвищена до 1.60 дол., потім — до 1.80 з 1 липня 1974, далі до 2.00 дол. з 1 липня 1975 і вкінці до 2.20 з 1 липня 1976. В конґресових колах сподіваються, що всупереч деяких передсказуванням, през. Ніксон таки підпише схвалений Конґресом законопроєкт про цю підвишку мінімальної заробітної платні. Крім видатних республіканців, рекомендує встановлення цієї підвишки також секретар праці в уряді през. Ніксона Пітер Джей. Бреннан.

Помер Йосип Білик, колишній секретар 276-го Відділу УНС в Ембрідж

До Головної Канцелярії УНСоюзу наспіла вістка з Ембрідж, Па., що там 31-го липня помер на 56-ому році життя Йосип Білик, колишній секретар 276-го Відділу УНСоюзу, Братства св. Николая. Покійний був уродженцем Піттсбургу, сином імігрантів з Ліського повіту в Україні. Працював сталеварником та був активним в союзовому і громадському житті. Осиротив дружину Марію та дітей Йосипа, Петрика, Одрію й Андрію, як також численну місцеву українську і союзову громади.

Новий семестер в УВУ започатковано багатьма викладами, доповідями й імпрезами

Студенти цьогорічного літнього семестру Українського Вільного Університету в Мюнхені.

Мюнхен (ВМВ).— 2-го липня ц.р., як було заплях овано, почався новий семестер в Українському Вільному Університеті. Ввечері того ж дня студентів привітав ректор проф. д-р В. Янів, а потім декан факультету правничих і суспільно-економічних наук проф. З. Соколюк. Потім промовляли — гість проф. М. Степаненко, який привітав студентів від Відділу Культури та Президії СКВУ й Асоціяції Українських Професорів Університетів ЗСА і Канади. При тому він зголосив курс про вплив Сковороди на українську літературу XIX і XX ст.

В першому тижні в обох факультетах — філософічно-правничому та суспільно-економічних наук було повне навантаження викладами. Багато викладачів приїхали із ЗСА і Канади, між ними професори: Яр. Рудницький, К. Біда, П. Ґой, Б. Боцюрків, М. Степаненко. З Франції приїхали декан філософічного факультету О. Кульчицький і проф. Емануїл Райс. До викладів запрошено професорів Г. Штадмюллера і Е. Кошмідера, а також передбачені виклади д-ра Е. Фелькля.

Викладачами в цьому семестрі є професори і доценти: П. Феденко, О. Сулима-Блохин, Б. Феденко, А. Вирста, Г. Васькович, Ю. Бойко-Блохин, П. Кратохвіль.

Крім викладів в УВУ відбувалися вечірні семінарі та доповіді. З доповідей треба згадати Сковородинський виклад, що його 16 липня влаштувало Німецьке Філософічне Товариство ім. Канта. Головну доповідь про персоналізм у філософії Г. Сковороди мав проф. О. Кульчицький. 19-го липня проф. М. Степаненко мав доповідь для ширшої публіки про Сковородинські елементи у поетів української діяспори.

У 40-ий день смерти сл.п. проф. д-р Н. Полонської-Василенко відбувся поминальний вечір з доповідями проф. О. Кульчицького, ректора В. Янева, докторантів М. Брика і О. Квірнбах та проф. Ст. Ленкавського і п. Штайнер.

Відбувся також традиційний студентський вечір у п-і Ольги Пеленської, де студенти зустрілися при столі з борщем і варениками.

Передбачені були дальші доповіді професорів, студентів і докторантів для ширшої публіки з різних ділянок науки, в тому виступи з доповідями з рамени УВУ проф. Ю. Шереха та проф. Р. Жука.

Крім авдиторного навчання і доповідей, УВУ провадить ще видавничу діяльність. Після великої книжки на пошану проф. д-р Н. Полонської-Василенко, приготовляється том праць на

(Закінчення на стор- 3-ій)

Ректор УВУ оформлює Українську Наукову Раду

Мюнхен (СКВУ). — У висліді наради з українськими науковими діячами, яка відбулася в Мюнхені 11-го липня ц.р., Президія Секретаріяту Світового Конгресу Вільних Українців запросила Ректора Українського Вільного Університету проф. д-ра Володимира Янева, очолити Українську Наукову Раду в системі СКВУ, що була б надбудовою наукових інституцій у вільному світі та координувала б українську наукову діяльність. Ініціятивні заходи в цілі створення такої надбудови були започатковані ще в 1967 році і продовжувалися в наступних роках та були підтримувані Секретаріятом СКВУ, котрий, визнаючи завжди потребу й важливе значення координації української багатогранної наукової діяльности у вільному світі, постійно сприяв згаданим заходам. Проф. д-р Володимир Янів уже приступив до праці над оформленням Української Наукової Ради.

„СВОБОДА" ПІСЛЯ ОДНОТИЖНИВОЇ ПЕРЕРВИ

Минулого тижня, від 30-го липня до 4-го серпня, „Свобода" не появлялася, хоча в п'ятницю, 27-го липня, крім надзвичайного шестисторінкового англомовного „Українського Тижневика", окремо була надрукована також „Свобода" з датою 31-го липня. Причиною однотижневої перерви в появі „Свободи" були не тільки необхідні ремонт машин і приміщень, але також вакаційні відпустки працівників, які ще не закінчилися. Починаючи знову друк „Свободи" після короткої перерви, аж ніяк не можна було вже в першому числі вичерпати всіх наявних вісток про різні події в українському житті, навіть важливіші. Вони будуть надруковані в найближчих числах щоденника.

Інж. Микола Світуха найменований першим секретарем канадської амбасади в Токіо

Інж. Микола Світуха

Оттава, Канада (НН). — Інженер Микола Світуха, відомий наш громадський і пластовий діяч дістав від Уряду Канади призначення на високий і відповідальний пост першого секретаря канадської амбасади в Токіо із відповідальністю за дальший розвиток торговельних, технічних й економічних зв'язків між Канадою і Японією. Свої нові обов'язки інж. Світуха почне виконувати з днем 1-го вересня і вже 20-го серпня виїжджає, разом з родиною, до столиці Японії. В офіційному документі про найменування інж. М. Світухи на дипломатичний пост йому призначається території не тільки Японії, але й Філіппін, Гонг Конгу, Кореї і Тайвану (Формози). До його обов'язків — згідно з цим документом — належатиме:

¶ Аналіза довготермінових запотребувань та стратегія постачання мінеральних ресурсів;

¶ Звідомлення про структуру та контролю базованої на металях і мінеральних ресурсах індустрії та про урядове законодавство відносно індустріяльної стратегії, політики власництва та доступу до інших ринків;

¶ Постійно мати в евіденції заморські програми експлуатації мінеральних ресурсів та інформувати про розвиток, що міг би відноситися до канадської торгівлі мінеральними ресурсами;

¶ Перевіряти технічні інновації в металевій і мінеральній індустріях та оцінювати можливий вплив цих інновацій на імпортові вимоги сирих матеріялів і експортові вимоги щодо півфабрикатів та викінчених продуктів;

¶ Репрезентувати Уряд Канади на міжнародних зустрічах і конференціях відносно металевих і мінеральних індустрій на призначених територіях;

¶ Бути технічним консультантом та дорадником голів канадських дипломатичних місій на призначених територіях в ділянці металів і мінералів;

¶ Допомагати канадським експортерам металів і мінералів використовувати вигідні для Канади нові можливості;

¶ Координувати канадські технічні виставки металів і мінералів на означеній території;

¶ Забезпечити урядові міністерства в Оттаві і, зокрема, міністерства індустрії і торгівлі та енергії, копалень і ресурсів постійними інформаціями відносно місцевої активности щодо металів, мінералів і енергії...

Із поданого виходить, яку велику територію та який широкий засяг діяльности призначено інж. М. Світусі на його новому дипломатичному пості. Цей пост тим важливіший, що Канада вже тепер експортує до Японії самих металів і мінеральних ресурсів на суму понад 600,000,000 долярів річно, а з уваги на залежність японської індустрії від імпортованих з Канади сирівців є поважні вигляди на дальший розвиток та скріплення взаємовідносин між Канадою і Японією в майбутньому, що вже тепер проходитиме у великій мірі під наглядом інж. Миколи Світухи. До речі, досі Канада мала такі пости тільки у Вашингтоні і в Лондоні, а тепер створено два нових, в Токіо і Кенбері в Австралії. Інж. М. Світуха є пластуном-сеніором, колишнім головою Крайової Пластової Старшини в Канаді та довголітнім зв'язковим Пласту з міжнародними скавтовими організаціями й Міжнародним Скавтовим Бюром. Брав участь у ряді міжнародних скавтових джемборі як провідник українських пластових репрезентацій. Є членом УНСоюзу та колишнім головою 492-го Відділу УНС в Оттаві.

На Криму відбулися наради Брежнєва з керівниками сателітних режимів

Москва. — Після від'їзду генерального секретаря ЦК КПСС з Києва на Крим у п'ятницю, 27 липня ц. р. московська „Правда" почала повідомляти про таємничі приїзди „на відпочинок" на Крим також цілого ряду керівників комуністичних партій і режимів сателітних „соціялістичних" країн. 28 липня повідомив ТАСС із Симферополя на Криму, що до Совєтського Союзу прибули „на відпочинок" перший секретар Угорської Соціялістичної Робітничої Партії Я. Кадар і перший секретар ЦК Болгарської Компартії і предсідник Державної Ради Народної Республіки Болгарії Т. Živков. На другий день, 29 липня ТАСС подав про прибуття „на відпочинок" генерального секретаря Румунської Комуністичної Партії і предсідника Державної Ради Румунії Н. Чаушеску та першого секретаря Соціялістичної Партії Єдности Німеччини Е. Гонекера. Замість повідомлень про дальші приїзди, „Правда" з 31 липня подала, коротке повідомлення про „дружню зустріч" на Криму, разом із фото усіх учасників наради такого змісту: „30 липня почалася дружня зустріч керівників комуністичних і робітничих партій Болгарії, Угорщини, Німецької Демократичної Республіки, Монголії, Польщі, Румунії, Совєтського Союзу і Чехо-Словаччини. Під час зустрічі обговорюються питання дальшого розвитку співробітництва братніх країн і також актуальні міжнародні проблеми". Згідно з повідомленням „Правди" з 1 серпня, ця „зустріч" продовжувалася також і 31 липня і її учасники „одностайно підкреслили змагання розвивати всесторонне співробітництво між соціялістичними країнами, координувати дії на міжнародній арені в інтересах справи соціялізму й закріплення миру". Крім Брежнєва, в нарадах брали участь — члени Політбюра ЦК КПСС і міністер закордонних справ СССР Андрей Громико, кандидат в члени Політбюра і секретар ЦК КПСС Б. Н. Пономарйов і секретар ЦК КПСС К. Ф. Катушев. Під час нарад Брежнєв поінформував учасників про свої відвідини в ЗСА, у Франції і в Західній Німеччині. Відбувалася нарада на території Української ССР, але ж ніхто із уряду цієї нібито незалежної республіки і з Комуністичної Партії України участи в них не брав.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Великий обман

Коли в майбутньому хтось вивчатиме історію совєтсько - американських взаємин і буде намагатися збагнути справжній сенс деяких подій і фактів на цьому відтинку в роках 1972 і 1973, то напевно найтруднішою справою для зрозуміння і вияснення буде питання продажу Совєтському Союзові пшениці і кормів з каригідним неврахованням запотребування американського ринку і загальної ситуації на відтинку запотребування на зерно у світі, а в СССР зокрема. Звідомлення контрольних органів, а також почате слідство сенатською комісією в цій справі відхилили дещо заслону з цього „взаємовигідного торговельного договору" між ЗСА та СССР, у висліді якого втрати ЗСА досягнуть круглої суми більйона долярів, поминаючи потрясення, яке переживає через це уся американська економіка.

З точки зору совєтського інтересу, закуп пшениці і кормів в ЗСА був своєрідним совєтським торговельним шедевром. Можна тільки подивляти, з яким успіхом і як вміло зуміли совєтські торговельні представники „набрати" американських найвидатніших бизнесменів, зобов'язуючи кожного з них зокрема до береження в таємниці підписання кожного договору про продаж пшениці. У висліді вийшло таке, що американські компанії наввипередки намагалися продавати пшеницю совєтським представникам, яким ця пшениця потрібна була до загину, але які в незвичайній скруті, в якій знайшовся СССР, зуміли в ЗСА виторгувати підступом, стосуючи обман щодо своєї мети, незвичайно догідні ціни, а також закупити в ЗСА зерна більше, як ЗСА могли цього зерна продати. У цьому випадку вони виявилися набагато спритнішими бизнесменами від американців, зручно використовуючи, як правильно відзначує „Ню Йорк Таймс" з 26 липня, своїх торговельних партнерів.

Очевидно, того, що сталося, завернути вже не можна. Населення ЗСА мусітиме дорого заплатити за недолугість і безвідповідальність своїх економічних експертів і своїх бизнесових чинників. Не малу вину в тому несе й Уряд, який злегковажив, як це виявилося в інтерв'ю секретаря сільського господарства Е. Батца 22 липня, совєтську загрозу і поставився з доброю вірою до совєтських пропозицій „взаємовигідної торгівлі".

З приводу цього великого совєтського ошуканства на відтинку купівлі зерна в ЗСА, треба б тільки висловити побажання, щоб і американські підприємці і американський Уряд витягнули належну лекцію з цього торговельного експерименту в СССР. Ця пригадка на часі тому, що в пляні нові „взаємовигідні договори" між СССР і ЗСА, про які дуже позитивно висловлюється совєтська преса, що саме це вже приневолює до застанови і обережности. На жаль, опублікована в „Известиях" з 24 липня стаття американського економіста Віктора Перло на тему „важливого повороту" у взаєминах між ЗСА та СССР виявляє повний брак зрозуміння для справжніх інтенцій Москви, її „мирної офензиви" та ідеї „мирного співіснування".

Сила преси

З нагоди 50-тиріччя асистента президента Ніксона для справ крайової безпеки Генрі Кіссінджера один коментатор, натякнувши на популярність Кіссінджера в пресових колах і його особисту приязнь з деякими видатними редакторами, назвав добрі зв'язки політика з пресою „депозитом у банку, який процентується". Мовляв — коли прийде потреба, то преса дає такому політикові-державному мужеві „парасолю", хоронячи його в „дощовий день"...

Поминаючи дотепність такого порівняння — правильно підкреслено, що хто тільки бере участь у громадському житті, то мусить поводитися так, щоб мати прихильне ставлення до нього збоку преси. Це стосується в першу чергу державних мужів - політиків, які мусять користуватися підтримкою преси у своїх — інколи й дуже непопулярних — думках і діях. Преса не тільки інформує і не тільки коментує. Вона дає активну підтримку різним ідеям, або промовчує їх чи виразно їм протиставиться. Тому в першу чергу від преси залежить успіх чи невдача багатьох задумів і плянів. Особливо велика й відповідальна роля преси в часах кризи. Преса мусить вірно й правильно подавати факти, але від способу їх насвітлення залежить те, що називаємо громадською думкою. Таким чином вже не один раз провалювалися державні уряди — власне внаслідку зформованого під впливом неприхильної урядові преси громадської думки.

Вільна українська преса завжди була пресою громадською. Це, може, навіть деяка її хиба: перевантаження громадськими справами коштом „легкого" матеріялу, тим паче, що невеликі розміри української преси завжди, в минулому й тепер, не дозволяють на велику різнородність друкованого матеріялу. Зате українська преса має історичну заслугу: пробудника національної свідомости і промотора багатьох добрих справ.

Роблять „підсумки" відзначування 50-річчя СССР

Київ. — За повідомленнями совєтської преси в Українській ССР „завершився огляд масової науково-освітньої роботи музеїв, присвячений 50-річчю утворення Союзу РСР". Мова тут йде про лекції, виставки, екскурсії, збирання експонатів тощо, присвячених подіям з перед 50 років, а також з обсягу історії будівництва СССР. Спеціяльно покликана комісія схвалила відзначити 103 музеї України дипломами, 241 працівників та громадських активістів музейної справи - почесними грамотами Міністерства культури УССР, 178 працівникам „висловлено подяку", а 143 „відзначено грошовими преміями". Одночасно комісія визнала незадовільною діяльність музеїв в областях Сумській, Херсонській, Миколаївській і Запорізькій. Прилуцький, Уманський і Лубенський краєзнавчі музеї неорганізували лекційної роботи, станули осторонь святкувань мистецькі музеї Горлівський та Севастопольський. Ніяких виставок не зорганізували музеї мистецький в Полтаві, Київський музей західнього і східнього мистецтва, краєзнавчі музеї Сумський, Охтирський, Путилівський, Уманський, Дубнівський. Як виходить із звідомлення та зроблених підсумків, 50-річчя утворення ССР не знайшло надто великого ентузіязму серед населення.

Степан Женецький

НІМЕЦЬКИЙ „ВОТЕРҐЕЙТ"

Справу, чи — як її називають - аферу Вотерґейту" так розголосили американські засоби публічної інформації — преса, телевізія і радіо, вже аж набридло про неї читати, чи слухати.

В нашій статті „Реакція на Вотерґейт", що була надрукована у „Свободі" ч. 114, з 20-го червня, ц. р., ми вказали, що інші народи вважають „аферу Вотерґейту" за благеньку справу і майже не звертають на неї уваги. Тепер виявляється, що також у Зах. Німеччині трапилася подібна до американської афера Вотерґейту, яку там так і охрестили „німецька версія Вотерґейту" та що її німці полагоджують в цілком інший спосіб, як це роблять американці.

Німецьку версію Вотерґейту німці назвали аферою „Теґернзее", а це тому, що „героєм" її є бувший посол до німецького Бундестаґу, Юліюш Штайнер, що походить з невеличкої німецької літниськової місцевости Теґернзее, яка находиться над озером тієї самої назви, в гористій частині Баварії, при шляху між Мюнхеном і Зальцбурґом.

І саме в той сам час, як бувший головний прокуратор ЗСА, Джон Мічелл зізнавав перед спеціяльною американською Сенатською комісією про участь в афері Вотерґейту, а американська преса друкувала їх під грубими заголовками, в тому самому часі в Західній Німеччині також спеціяльна німецька парляментарна комісія почала переслухувати бувшого посла до Бундестаґу, з партії Християнських демократів, Юліюша Штайнера, якого оскаржують, що його перекупила Соціял-демократична партія, провідником якої є Віллі Брандт, і він (та ще один, досі невиявлений, також підкуплений посол Християнсько - демократичної партії), здержалися при голосуванні в німецькому парляменті, коли був поставлений внесок про недовір'я для уряду Брандта. Як відомо, тоді коаліційний уряд Брандта не був повалений тільки завдяки двом голосам — якраз тих двох послів, членів партії Христ. демократів, що здержалися від голосування.

Штайнера переслухує 9-тичленна парляментарна комісія в приватній санаторії в його рідній місцевості Теґернзее, бо він є хворий на серце і не міг поїхати до Бонну. Процедуру переслухування передають телевізією до залі каварні тієї самої санаторії і там зібрані газетні репортери їх записують. Американські кореспонденти звітують з Німеччини, що хоч афера Штайнера трохи відвернула увагу німців від американської афери Вотерґейту, проте афера „німецького Вотерґейту" викликала мале зацікавлення серед німецького загалу.

Афера Штайнера полягає в тому, що йому закидають, та до чого він признається, що він погодився за ціну 50.000 марок не голосувати 27 квітня 1972 року, разом з послами опозиційної партії Християнських демократів, з рамени якої він був послом, проти уряду Брандта, коли був поставлений опозиційною партією внесок на висловлення йому недовір'я.

Як відомо, це голосування було дуже важливе для дальшого існування коаліційного уряду Брандта, що його тоді творили соціял-демократи на спілку з німецькою Вільною демократичною партією. Уряд Брандта спасли від упадку тільки два голоси опозиції, які здержалися від голосування. Після тієї, як виявилося „купленої" перемоги, Бранд розписав нові вибори, виграв їх значною більшістю голосів і щойно після того почав свою відому „східню політику", у якій пішов на великі уступки комуністам узагалі, а СССР зокрема. І саме одним з тих „здержаних" голосів був голос Штайнера. Тепер Штайнер твердить, що також і другий „здержаний" голос був „куплений".

Під час слідства Штайнер признався, що він здержався від голосування за внеском Християнських демократів виключно „із-за матеріяльних причин", а не як це він був заявив журналістам, коли ця афера виявилася минувшого місяця, що нібито він був згідний з політикою Брандта відносно його „східньої політики".

Коли порівняти ті обидві афери — американську Вотерґейт і німецьку Теґернзее — то вони своїм характером до себе подібні: в обох випадках проступників обвинувачується в скритій, невластивій діяльності нижчої ранги функціонарів урядової партії, при чому головною справою є те, наскільки голови урядів — тут през Ніксон, там канцлер Брандт — що були вибрані великою більшістю голосів, знали про це.

Що ж до прослідження цих справ, то німці поступають зі своєю аферою Теґернзее цілком інакше, як це роблять американці зі своєю аферою Вотерґейту.

Штайнер, який втратив свій посольский мандат в останніх виборах, зізнає, що йому передав гроші сам провідник парляментарної репрезентації Соціял-демократичної партії, Карль Вінанд. Інший бувший посол зі Швабії, зізнав перед комісією, що Вінанд і Штайнер говорили про ті гроші під час зустрічей у його помешканні пару тижнів перед цим важливим голосуванням. Вінанд мав бути покликаний зізнавати перед комісією на середу 8-го липня ц. р., але що він зізнавав — не відоме. Досі він публічно заперечував, що він давав Штайнові, чи комуєь іншому, гроші.

Подібно теж, як в американському Вотерґейті, так також і в німецькому Теґернзее, всі члени Соціял-демократичної партії, включно з головою партії Гербертом Венером, повірником і близьким приятелем Брандта, заперечують це твердження. Соціял-демократична партія ухвалила довір'я Вінандові, коли він був вніс резиґнацію з приводу обвинувачення його в цій афері.

Цікаво, що на відміну, як це є в американській афері Вотерґейту, де Республіканська партія відмовляється давати будь-які вияснення — німецька Соціял-Демократична партія готова давати всякі вияснення щодо афери Теґернзее. Ця партія висловила довір'я Вінандові під тією умовою, що він має зголоситися до парляментарної комісії на переслухання.

Та найцікавішою і найбільшою різницею між американською і німецькою аферами „Вотерґейту" є те, що Віллі Брандт заявив у Бундестаґу, що він дуже радо з'явиться на переслухання парляментарної комісії, якщо вона його покличе. Як відомо, президент Р. Ніксон вже кілька разів заявляв, що він в ніякому разі не буде зізнавати перед Сенатською комісією, яка прослідджує аферу Вотерґейту.

Голова німецької парляментарної комісії, Фрідріх Шеффнер, заявив німецьким газетам, що комісія ще не вирішила, кого з головних провідників Соціял-демократичної партії, окрім Вінанда, вона покличе на переслухання. Отже чи і В. Брандта покличуть на переслухання — ще невідомо. В кожному разі він заявив, що це слідство буде закінчене до кінця цього року.

Цікаво також, що Шеффнер перестеріг німецьких репортерів, щоб вони не перебільшували в своїх звітах міжпартійної гризні з приводу тієї афери, бо це шкодить Німеччині.

Американські кореспонденти повідомляють з Німеччини, що там сумніваються, чи афера німецького „Вотерґейту" буде безсторонньо досліджена і полагоджена. А сумнів цей випливає з тієї обставини, що німецька соймова комісія складається з 9-ти осіб, а 5 з них, отже більшість, належить до соціял-демократів і вільних демократів та що в Німеччині партійна дисципліна є значно більша, як у ЗСА, отже з тієї причини там замовчать деякі неприємні справи для Уряду, і аферу Теґернзее „вигладять".

Штайнер зізнав, що він одержав 50.000 марок новими 1.000-марковими банкнотами, з серійними числами. Парляментарна слідча комісія має розслідити, чи Вінанд насправді передав ті гроші Штайнові, а якщо так, то чи це сталося за відомом найвищих провідників Соціял-демократичної партії, яких майбутність та дальший хід „східньої політики" В. Брандта були залежні від цього голосування в дні 27 квітня 1972 року.

Доки ця німецька спеціяльна парляментарна комісія цього не ствердить, то — як пишуть американські кореспонденти з Німеччини — є мало правдоподібним, щоб німецький „Вотерґейт" викликав велике зацікавлення серед німців, які уважають своїх політичних діячів за великих шубравців.

Що ж до самого Віллі Брандта, як політика, то як звітують американські кореспонденти з Бонну, йому досі нічим не пошкодила афера Теґернзее. Від самого початку його політичної кар'єри всі, навіть противники, уважають його за чесного політика.

Так висловився про нього навіть сам Штайнер.

КИТАЙ ЧЕКАЮТЬ ПОГАНІ ЖНИВА Й ГОЛОД

(ст). — Лондонські газети повідомляли, що велика посуха в басейні Жовтої Ріки не меншала як до жнив. Минулого року брак дощів спричинив зменшення збору жнив на 10 мільйонів тонн із усієї суми; в 1971-му році з 250 мільйонів до 240 мільйонів, а тепер виглядає на таке, що недобір буде такий самий і цього року. Це вже третя така посуха на китайській північній рівнині. Минулого року, кажуть, завдяки доброму розподілові наслідки посухи злагіднено, хоч посуха, як запевняють, була найстрашніша за цілих п'ятдесят років.

Одначе заморські закупи збіжжя, пороблені Пекіном, що були зменшилися в 1971-му році, піднеслися до шести мільйонів тонн за 12 місяців до 1973 р. й уряд знайшовся в обличчі тяжкого питання, що коли знову будуть погані жнива цього року, треба буде закуповувати ще більше збіжжя. Недорід минулого року приневолив був сягнути глибоко в збіжжеві резерви та закуповувати за кордоном.

Значно підвищено суми, призначені для покриття імпортових видатків; на літаки, фабрики штучних погноїв і різні машини вже пороблено умови.

Пекін матиме до вибору дві можливості: відложити на пізніше закупи, або згодитися на більше довготермінових позичок. Якщо й далі будуть погані врожаї, Китай не зможе сплачувати позичок, не стягнувши ремінця своїм громадянам. Це не було б дуже популярне тому, що від 1970-го року китайські споживачі починали вже втішатися добробутом, а поворот до давнього аскетичного життя також не був би популярний. Китай все ще на 80 відсотків залежить від сільського господарства, тож недорід відбився дуже шкідливо на промисловій програмі уряду.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ДО ПРОГРАМИ ДРУГОГО СКВУ

В „Свободі" з 17 липня появилася редакційна стаття до поданої в наголовку теми. З цієї статті довідалися ми, що центром програми Другого СКВУ має бути дві доповіді на дуже засадничі, але й дуже загальні теми, та 15 семінарів, які мають зайнятися обговоренням й розгорненням тих двох тем. Коли йдеться про теми доповідей: „Положення в Україні і завдання українських поселень" та другої доповіді: „Методи збереження української національної субстанції і розвиток культурно - суспільного життя українців у країнах поселення", вони не лише засадничі, але й особливо поширені й популярні на усіх наших публічних імпрезах і виступах. Під різними наголошеннями майже всі без вийнятку доповідачі обговорюють їх цілістю, або порушують деякі їхні елементи. Доказом заінтересування тією проблематикою є жива участь слухачів у дискусіях. Ці дві великі теми й на майбутнє не перестануть бути актуальними й популярними. Нові події і нові ситуації будуть постійно вимагати насвітлювати їх наново з нових позицій та з новими даними.

Саме тому такі загальні, хоч і дуже засадничі теми, не зовсім відповідповідають потребам Другого СКВУ. Перший СКВУ обговорив і устійнив принципові позиції, а тепер треба іти далі. Не зупинятися біля тих самих проблем. Другий СКВУ мусить бути черговим, великим кроком уперед нашої спільноти у вільному світі. Він мусить накреслити шляхи і подати вказівки, що і як нам робити аж до чергового СКВУ.

Проєкт програми треба тимбільше достосувати до актуальних потреб, бо інакше не стане часу обговорити й рішити те, що може рішити тільки СКВУ. Шість перших років праці СКВУ, шість років проби й експериментів — це ж неповторний капітал, який треба проаналізувати й з нього витягнути науку на майбутнє. Є критичні голоси проти ротаційної системи. Очевидно, що на постійно ротаційна система не придатна і навіть може бути шкідлива. Але, на мою думку, на першу каденцію не могло бути нічого кращого. Ця система дала змогу трьом найрухливішим теренам познайомитись з проблематикою, з труднощами і можливостями цілого СКВУ. І тепер ті три терени — Канада, ЗСА, Европа — мусять поділитися своїм досвідом, розказати про всі світла і тіні. І це буде величезним матеріялом для семінарів чи комісій. Тут бо не йдеться про звичайні звіти дотеперішніх керівних органів, але про глибокий вгляд у цілість справ, три терени кожен зі свого боку зможуть поділитися своїм досвідом і висновками. І це забере багато часу.

Крім того, є ще інші завдання, що їх мусить виконати Другий СКВУ, які також заберуть так само багато часу. Прийдуть представники всіх континентів і країн. Всі вони схочуть поділитися інформаціями з життя своїх теренів. Що вони зробили і що їм не пощастило та чому, що вони плянують на ближчі роки і якої допомоги вони очікують від інших теренів, а головно від центральних органів СКВУ. Це знову забере багато часу й енергії. Але без цього всього не можна обійтися. Доповідей на засадничі теми ми будемо мати ще багато нагод вислухати, але ті життьові справи можуть бути компетентно і основно порушені тільки на СКВУ.

Така програма, Другого СКВУ намалює нам велику, всеобіймаючу картину наших потреб і завдань, і дасть змогу на їх базі поробити практичні заключення. Власне те, що сьогодні так дуже нам потрібне.

Так само про крайові справи та про нашу допомогу й живу активність на цьому відтинку треба буде говорити конкретно: що і коли, та хто і як має робити в поодиноких державах. Бо знаємо, що можна і треба зробити в Англії, не конче вдасться, або корисне в Німеччині, що треба зробити в Австралії, може бути неможливим в Бразилії і т. д. Коротко: Другий СКВУ має нам дати відповідь на запит: що і як далі?

Такі, на мою думку, основні завдання Другого СКВУ. В цьому напрямі повинна бути уложена його програма. Коли він справиться з ними, то це буде направду великий крок вперед в нашому житті і в наших здобутках у світі.

С. Букшована

Нюарк

ЗА УКРАЇНСЬКИЙ ПРОВІДНИК ПО ЕВРОПІ

У „Свободі" з 27 липня ц. р. інж. Микола Химич написав цікаву статтю „Про наші подорожі до Европи", підмічуючи, що подорожник по Европі, зокрема українець з Америки, не може побачити навіть відомих пам'яток, які пов'язані з Україною, бо не знає, де їх шукати. Беручи до уваги, що дуже багато наших земляків щороку відвідує Европу й що їх число буде збільшуватися, а зокрема, що між ними переважає молодь, відчужена від Европи, з якої вона походить, або походять її батьки, пропонуємо нашим громадським установам, зокрема організаціям молоді, підготовити й видати „Український провідник по Европі". В ньому повинні знайтися всі місцевості, будинки, установи, бібліотеки, музеї, галерії тощо, які в

(Закінчення на стор- 3-ій)

Емілія Завільська

Золотий іконостас

(1)

1-го жовтня 1972 р. у недавно вибудуваній українській православній церкві св. Володимира в Пармі, Огайо посвячено іконостас. Посвячення відбулося врочисто при великій участі українських поселенців, не тільки парохіян Парми, але й цілого Клівленду, його околиць та ще інших місцевостей, а також і американців. Урочистість очолював Владика Константин із Чикаґо. В церкві після процесії його привітали: настоятель парохії св. Володимира, о. Степан Ганкевич, голова парохіяльного уряду С. Габель і діти в народних строях. Архиєрейську Службу Божу довершив Владика Константин в сослуженні багатьох священиків. Після торжественної Архиєрейської Служби Божої відбулося посвячення іконостасу, відтак в церковній залі був святковий обід з широкою мистецькою програмою, де в церковному хорі та із своїм ансамблем бандуристів, виступав маестро Григорій Китастий.

Головним спонзором іконостасу є Старше Сестрицтво ім св. Ольги при церкві св. Володимира. Кошти спорудження (85.000 дол.) покрило Сестрицтво із своєї наполегливої праці, і це доказує, що українська громада живе національно - релігійним життям і діє в дусі глибокої релігійної культури наших предків.

Іконостас — це монументальна, багато-ярусна споруда, де поєднано декоративну архітектуру, малярство, і орнаментальну різьбу. Іконостас, два бічні кіоти, престіл і тетрапод, побудовані за проєктом визначного майстра портретного та іконописного живопису Сергія Макаренка, колишнього керівника Катедри Мистецтвознавства при Харківському Педагогічному Інституті. В проєкті всю різьбу виконано рисунком в натуральних розмірах для столярсько-різьбарської майстерні Дмитра Когутича. Орнамент — це масивна глибока різьба багато оздоблена, виконана на твердому дереві з незвичайною майстерністю, в яку входять елементи традиційної української природи: виноградна лоза, соняшники, колоски, лілеї, папороть.

Більшість ікон для іконостасу виконав мистець Сергій Макаренко, його дружина, мисткиня образотворчого мистецтва також брала участь в малюванні ікон та в позолочуванні цілого іконостасу. Позолочування таких споруд, як іконостаси вимагає в цьому напрямі також мистецького знання як і совісної і наполегливої праці. Позолочення виконано 23-каратовим золотом надзвичай прецизійно.

По обох боках царських дверей центральну арку підтримують масивні, високі колони з полірованого дуба, увінчані шляхетними капітелями. Самі царські двері по композиції рисунку, різьби, по її виконанні й якості ікон, можна назвати музейною річчю. Весь перший ярус іконостасу збудований з 6-ох намісних ікон: Спаситель, Богоматір, Архангел Михаїл, св. Володимир — Патрон храму, св. Ольга — Патронка Старшого Сестрицтва при даній церкві. Ікони відділені стрункими канельованими пілястрами з натурального дуба, з позолочуваними капітелями. Всі ці ікони мальовані на золотому тлі й обрамовані чудовою різьбою. Ці імпозантні ікони спочивають, гейби, на квадратових підставах, покритих чудовими за рисунком та різьбою розетами, котрі підкреслюють і надають символічну дійсність композиції, особливу урочистість і величність.

Третій ярус з іконами апостолів, скомпонованих по дві фігури в ярочні рами, на верхах яких прикрашені незвичайно багатим декоративним орнаментом. Всі обличчя святих віддзеркалюють характер іконописних персонажів, з ясними рисами теплих і глибоких тонів. Цей ярус замикають по обох боках чудові колінопреклонні ангели, котрі своєю оригінальною композицією і гамою кольорів притягають очі кожного глядача.

Центральна частина іконостасу, — царські двері. Над аркою воріт поміщена Тайна Вечеря, майстерно моделювана тональними градаціями кольорів. На вершинному центрі домінує прекрасна чітка ікона — Спаситель на престолі. Ісус Христос очолює всі іконописні постаті своїм Божеським маєстатом. Його обличчя сповнене великою любов'ю до вірних. По боках Спасителя стоять ікони: Богоматір і Іван Хреститель. Це дійсно золота середина мистецька, тонко композиційно пов'язана між собою, не говорячи вже про багатства орнаменту, та майстерного виконання ікон і різьби. Всіх ікон в іконостасі знаходиться 44, вони прекрасно композиційно побудовані, всі на золотому тлі, при чіткому і майстерному рисунку. Багатство насичених чистих кольорів з виразними лагідними обличчями святих в іконах творить величавий вигляд ансамблю.

Увесь іконостас стверджує основні вимоги мистця Сергія Макаренка. "Церковне мистецтво має викликувати красу і радість". Іконостас церкви св. Володимира це високомистецької вартости твір, котрий стоїть на сторожі українських релігійно-національних традицій тут у вільній американській країні.

Видатні мистці Сергій Макаренко і його дружина Надія Сомко наполегливою працею в оформленні цього золотого іконостасу в Пармі, Огайо збагатили ще одним цінним вкладом українське церковне мистецтво на еміграції.

Такий іконостас міг створити лише мистець з історичними студіями українського церковного мистецтва, почавши з княжої доби по нинішні часи. Видатний мистець, Сергій Макаренко виявив в цьому іконостасі свою високу, неоцінену духову структуру основану на закріплені глибокої любови до рідних традицій, котрі в діяспорі українського поселення мають пригадувати високу культуру, питому нашому українському народові, як збереження національної гордости.

Не диво, що цей величавий іконостас викликав зацікавлення в чужинецьких мистецьких колах, котрі відвідують українську православну церкву св. Володимира в Пармі, подивляють особливе українське релігійне мистецтво, поміщуючи в своїй пресі знимки золотого іконостасу з позитивною оцінкою.

Новий семестер в УВУ започатковано

(Закінчення зі стор. 1-ої.)

пошану кол. ректора УВУ, бл.п. проф. д-ра І. Мірчука. В серії монографій мають вийти праці докторів УВУ.

УВУ нав'язав широкі контакти з німецькими університетами та науковими установами. В цьому році відбуто 16 спільних вечорів — у Парижі, Лілі, Мюнхені, Ерлянгені, Штутгарті, Фрайбурзі та Відні. Десять вечорів відбулися з доповідями німецькою мовою про філософію Сковороди. У висліді цих зв'язків в англомовному довіднику, який охоплює всі університети, появилася інформація про УВУ.

Хор „Прометей" і танцюристи СУМА візьмуть участь у „Слов'янському Фестивалі у Філядельфії

Філядельфія (М. Ганусей). — В четвер 16 серпня ц.р. о год. 8-ій вечора відбудеться в Робін Гуд Делл у Фермавнт Парку у Філядельфії другий український річний виступ під час „Слов'янського Фестивалю", що в ньому беруть участь українці, поляки, росіяни, словаки й інші національності. Влаштовують цей вечір-фестиваль The Philadelphia Department of Recreation та The American Slavic Cultural Federation, що її членом є також українка Марія Ганусей. В українській частині вечора виступлять чоловічий хор „Прометей" із Філядельфії під проводом Михайла Дляболи та танцюристи СУМА під проводом Миколи Бойчука. Робін Гуд Делл — це велика концертова арена під вільним небом, на якій вміщається 23,000 осіб. Кожна національна група, що бере участь у фестивалі, одержує 150 білетів на резервовані місця поблизу сцени. Ціна одного білета 3.00 дол. Дохід з продажу білетів призначений на влаштування фестивалю. Набувати білети можна у фірмі М. Ганусей —244 Girard Ave., "Космос", 4944 N. Broad St., Домі СУМА — 4949 Old York Rd. та в п. В. Пеленського. Якщоб 16 серпня був дощ, то програма відбудеться на другий день 17 серпня о тій же годині.

ЗА УКРАЇНСЬКИЙ ПРОВІДНИК ПО ЕВРОПІ

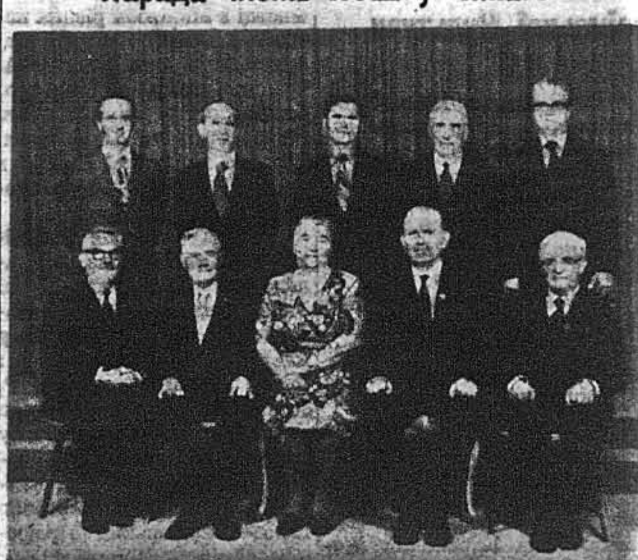
(Закінчення зі стор. 2-ої)

більшій чи меншій мірі пов'язані з Україною, її визначними людьми, акціями, культурними цінностями і т. п. Вартість такого „Провідника" буде дуже велика, а збут надрукованої книжки та зворот коштів — запевнений. Крім культурного й виховного значення, книжка матиме також видатне політичне й пропагандивне значення, бо вже самий факт частих відвідин туристами місць, пов'язаних з Україною, піднесе вагу відвідуваних пам'яток та повагу краю й народу, з якими вони мають зв'язок. Наша преса та громадські централі в поодиноких краях Европи повинні у цьому допомогти.

Ярослав Падох

Ню Йорк

Нарада членів НТШ у Чикаго

Нарада членів НТШ в Чикаго. Сидять (зліва): проф д-р Юрій Мачук, проф. д-р Матвій Стахів, голова НТШ, пані Стахів, д-р Василь Стефурак, д-р Роман Верес. Стоять (зліва): мґр Еміліян Басюк, д-р Петро Вигінний, інж. Богдан Боднарук, дир. Адам Антонович, д-р Роман Смик.

З участю голови Наукового Товариства ім. Т. Шевченка в ЗСА, проф. д-ра Матвія Стахова, в неділю 3-го червня ц. р., о 10-ій год перед полуднем, в залі чикаґского Українського Музею, відбулася нарада замешканих в Іллинойському стейті членів НТШ, на яку також запрошено членів Громадського Святкового комітету для відзначення в Чикаго 100-річчя НТШ.

Нараду відкрив привітанням учасників, голова Громадського комітету проф. д-р Юрій Мачук, який у вступному слові склав наступний звіт з діяльности Громадського комітету:

1. Відбуто сім науково-популярних договідей на теми діяльности і досягнень НТШ на полі дослідів про самобутність української мови, літератури і культури та історії України. Доповідачами були члени НТШ, професори: д-р Ю. Фединський, д-р Степан Горак (дві доповіді), д-р Степан Самбірський, д-р Роман Верес, д-р Микола Кравчук і д-р Дмитро Штогрин.

2. Зроблено Виставку публікацій НТШ, а огляд про видання НТШ подав д-р Роман Верес.

3. Переведено Збірку пожертв на ювілейні видання НСШ, яка до 1-го липня принесла понад 4000 дол., до яких треба додати княжу пожертву, в сумі 2000 долярів, що її переслав до канцелярії НТШ член Громадського комітету, д-р Василь і Емілія Стефураки.

4. Влаштовано Ювілейний Концерт у 100-річчя НТШ, на якому голова НТШ, проф. д-р Матвій Стахів виголосив святкову доповідь.

Кожну доповідь старанно підготовано, у ній містилось багато інформативного матеріялу з історії НТШ, особливо з досягнень членів НТШ, якими доказано самобутній розвиток української мови, літератури та історії України, що, на бажання учасників доповідей, повинні появитися друком у формі „Збірника Науково-популярних Доповідей у 100-річчя НТШ".

Д-р Мачук ще поінформував присутніх про наявність значної кількости примірників „Записок НТШ", том 173, який був виданий в 1962 р. старанням і накладом кол. Осередку Праці НТШ в Чикаґо, на пошану українських учених знищених большевицькою Москвою. Цей том Записок появився під редакцією проф. д-ра Марії Овчаренко з рамени праці Історично-Філософічної Секції НТШ. Його можна набути в канцелярії Українського Музей в Чикаґо, в ціні 2.50 дол. Приходи з розпродажу зможуть причинитися до видання друком згаданого Збірника Науково-популярних Доповідей у 100-річчя НТШ. Проф. Мачук привітав від імени учасників Наради проф. д-ра Матвія Стахова з авторством 27 томів книг написаних з новітньої доби Історії України та з його Ювілеєм 50-річчя докторату осягненого в 1923 році в Карловому університеті в Празі і попросив Ювілята до слова.

Проф. Стахів склав подяку Громадському комітетові за вклад праці на пошану 100-річчя НТШ та поінформував присутніх про пророблену роботу Центрального Ювілейного комітету, під головуванням проф. д-ра Осипа Андрушка, в Ню Йорку, який підготовляє Бенкет у 100-річчя НТШ в Ню Йорку та координує діяльність Ювілейних комітетів у місцевостях більшого скупчення української громади. Окремий Комітет, під головуванням генерального секретаря НТШ, проф. д-ра Василя Стецюка, підготовляє Ювілейну Наукову Конференцію в Ню Йорку у 100-річчя НТШ. Голова НТШ також поінформував про справи ювілейних видань НТШ, до яких включив також задум видання англійською мовою 10-томової Історії України-України-Руси Михайла Грушевського. Він підкреслив що цей задум є пов'язаний з великими коштами, якими НТШ, на жаль, ще не розпоряджає. У дискусії, в справі видання англійською мовою Історії України, присутні однодушно підкреслили важливість появи цього монументального твору Михайла Грушевського, який у науковому міжнародному світі дуже багато причиниться до зрозуміння боротьби української нації за самостійність Української Держави. З уваги на те, присутні запевнили проф. Стахова, що українська громада у вільному світі фінансово допоможе НТШ здійснити цей задум. Українська спільнота вже не раз дала доказ зрозуміння для реалізування плянів, які мають загально - український державницький характер, до яких треба зачислити також видання англійською мовою 10-томової Історії України М. Грушевського. Досить згадати громадську фінансову підтримку для побудови Пам'ятника Шевченкові у Вашинґтоні, створення 3-ох катедр Студій Українїстики при Гарвардському Університеті, видання під головною редакцією проф. Вол. Кубійовича англійською мовою 2-том-ої Енциклопедії Українознавства, 3-томової українською мовою Енциклопедії Українознавства та далі допомагає докінчити видання 8-томової гаслової Енциклопедії Українознавства (6 томів якої вже появилися). У справі видання Історії України, на думку присутніх, НТШ повинно чимскоріше вийти прилюдно з цим проєктом, повідомляючи сприємливий для української громади склад Редакційної Колегії, склад Адміністративного і Кольпортажу Комітетів, та опрацювати докладний кошторис видання.

Інформацією про стан Центру Українських Студій при Гарвардському університеті, проф. Стахів закінчив слово, після чого більша частина присутніх пішла на Ювілейний Бенкет 10-річчя Окружної Ради Союзу Українок в Чикаґо, а мала частина пішла до спільної фотознімки з з головою НТШ.

Юрій Мачук

ЗНАЙДЕНО КЛЮЧІ, ОКУЛЯРИ І ЗУБИ

Сестри Василіянки з Факс Чейсу біля Філядельфії прохають повідомити, що на площі у Факс Чейсі знайдено дві в'язки ключів, окуляри і штучні зуби, що їх загубив там хтось із паломників у День Матері. Згубу можна відібрати, зголошуючись на адресу: Sisters of St. Basil the Great, 710 Fox Chase Road, Philadelphia, Pa. 19111.

СПОГАД ПРО ВАСИЛЯ ОВСІЄНКА

Клепсидра в „Свободі" нагадала тим, хто знав Покійного, що ось вже три роки проминуло, як помер св. п. сотник Василь Овсієнко. Відійшов непомітно, тихо, і скромно, так як і тихим та скромним завжди він був.

Син Великої України, активний учасник визвольної боротьби — пережив все те, що пережили і його славні побратими по зброї, які не хотіли скоритися перед лютим ворогом, а воліли скитання на чужині. Тож на еміґрації постійно проживав в межах Польщі, а під час Другої світової війни жив і працював в Горлиці, на Лемківщині.

При кінці 1943 р. та на початку 1944 — почався „ісход" з України; наші люди, що не хотіли залишатися під большевиками, відходили на захід, розселюючись по містах і селах Галичини. Доїхало чимало українських родин і до міста Горлиць. Та по якійсь нез'ясованій причині — Горлиці були своєрідним „табу". Німецька адміністрація не дозволяла втікачам спинятись в цьому місті надовше, а тих, що туди вже заблукали, скермовувала до інших міст, чи довколичних сіл. Але, не зважаючи на заборону, всеж в тому місті зібралося чимало українців, в чому, без сумніву, сприяв місцевий Український Допомоговий Комітет.

Українці греко-католики відразу подбали про наладнання свого релігійного життя, і в будинку цього ж УДК відведено окрему простору кімнату, в якій споряджено каплицю.

Василь Овсієнко, будучи православним, але перш за все християнином і українським патріотом - соборником, — ревно допомагав в розбудові і обладнанні цієї каплиці. Виключно своїм коштом він справив гарний, частково вирізьблений престол, жертовник, т. зв. місцеві образи Спасителя і Божої Матері в коштовних кіотах, деякий церковний посуд та багато інших потрібних і вартісних річей.

Спочатку в цій каплиці молилися всі разом і католики і православні. Але, коли пізніше православних над'їхало дещо більше, коли згадана каплиця для всіх разом стала „затісною" та й о. парох почав вживати дещо відмінного „ладану", то тоді православні звернулися до Владик Краківського і Лемківського з проханням призначити до Горлиць для духовної опіки над ними православного священика.

Владика Арх. Палладій прихилився до їхнього прохання і призначив мене до Горлиць для організації православної парафії і духовної опіки над людьми.

Перебуваючи в той час в Ярославі, з уваги на фронтові звідомлення, я сам бажав від'їхати яко-мога далі на захід і тому призначення до Горлиць прийняв із вдоволенням. Але прибувши на місце, я зустрінувся з цілою низкою труднощів і перешкод. Ось дві найголовніші. Зразу виникло питання, де відправляти? Пробували в тій само греко-католицькій каплиці в приміщенні УДК, звичайно, після греко-католицької відправи. Та з того нічого не вийшло. Канони стали на перешкоді та ще було нам сказано, що кожний раз після православної відправи каплицю треба буде пересвячувати. Шукали приміщення в місті і навіть за містом — та годі було щось відповідне найти. Не було іншого виходу, як рішуче наполягати на УДК, яке після довгих дебат вирішило відпустити для вжитку православних одну канцелярію на пополудне суботи і неділі. Не зовсім вигідно, але треба було з цим погодитися.

Сотник Овсієнко і тут виявив своє добре серце і любов до своїх братів. Не жалуючи гроша, він енергійно взявся за придбання всього необхідного для цієї каплиці. Образів, євхаристичного посуду, книжок, тощо.

Та найгірше було з приміщенням для священика. Родина була в Ярославі, а я на кожну неділю доїжджав. Та легко сказати — доїжджав! Це у час розпаношеного бандитизму, що під видом всяких „крайових армій" чи якихось інших партизан — стріляли, Богу духа винних людей не тільки вночі, але і серед білого дня. А переїхати такий Ряшів у той час і перечекати на двірці на наступний потяг кілька годин це була смертельна небезпека і мука. І знов таки, питання з приміщенням священика розв'язує не зорганізована вже парафія, а п. Овсієнко, який приймає всю мою сім'ю з п'яти душ до себе на помешкання з очевидною шкодою для своєї родини — дружини і сина Любчика, вже також покійного. Цілий час нашого перебування в Горлицях п. Овсієнко опікувався нами і допомагав нам. Та чи тільки нам? Всім, хто тільки опинився в якій скруті, чи то треба комусь грошей на залізничі квитки, чи комірне заплатити, чи хтось втік в чому стояв, тобто без теплішого одягу чи білизни, чи навіть харчів на дорогу, то поки там допоможе УДК, всі йшли до Овсієнка. І його правиця завжди була готова опуститися до кишені, щоб витягти з неї, сто, двісті, чи більше злотих, залежно від потреби того, хто був в скруті.

Як православному настоятелеві мені про ці численні випадки допомоги було відомо і я тільки подивляв надзвичайну доброту і щедрість цього справжнього християнина і українського патріота.

У цій країні — шляхетній родині Овсієнків не пощастило. В розквіті сил відійшов єдиний і багатонадійний син Любомир. Сам батько почав хворіти і тужити за сином та за нездійсненими за його життя національними мріями, і вже ось минуло три роки, як перестало битися його добре серце.

Клепсидрою п-і Овсієнко нагадує про болюче трьохліття смерти улюбленого чоловіка і просить про молитви за душу Спочилого. Може і не в день визначений для поминовення, може й не при його могилі, але я впевнений, що всі, що знали Покійного, напевно помоляться і завжди будуть молитися за спокій його шляхетної душі.

о. Семен Гаюк

Випускники Школи Українознавстса при церкві св. Покрови у Філядельфії

9-го червня ц.р. Школа Українознавства та релігії при православній церкві св. Покрови відзначила закінчення 10-ої кляси цієї школи 5-ма учнями, а саме: Раїсою Гаврась, Світляною Мельник, Марком Малим, Оксаною Стеценко і Олегом Розпутьком. П'ять днів в тижні вони відвідували американську школу, а шостий день — українську. Звичайна американська родина має так званий вікенд протягом цілого року, а українська родина в ЗСА, діти якої вчаться в українській школі його немає протягом 9-ти місяців.

Скільки посвяти і труднощів з боку батьків, коли вони не тільки мусять щосуботи довозити дітей до школи, але й часто виконувати працю для школи. Тих, що закінчують школи українознавства і їхніх батьків можна назвати переможцями. І свято, що відбулося 9-го червня ц. р. в залі парафії церкви св. Покрови було святом переможців. На цьому святі були присутні голова Консисторії УПЦеркви в ЗСА о. протопресвітер Артемій Селепина і його дружина пані-матка Олександра, голова Об'єднання Православних Сестрицтв в ЗСА, настоятель катедри св. Володимира у Філядельфії о. протопресвітер Степан Біляк, настоятель церкви в Честері о. протопресвітер Омелян Мицик, настоятель церкви св. Покрови о. протоієрей Михайло Борисенко, д-р О. Мартюк — представник від „Рідної Школи" у Філядельфії, керівник Школи Українознавства при Консисторії УПЦеркви в ЗСА Василь Григоренко і його дружина, учителька цієї школи Лідія Григоренко.

Свято започатковано молебнем, що його відправив настоятель св. Покровської церкви о. протоієрей Михайло Борисенко. Проводила імпрезою — завідуючий педагог школи Марія Євсевська, вона ж і вчителька 10-ої кляси. Серед педагогів цієї школи на цьому святі була вчителька, педагог керівник випускної кляси Олена Піддубна, що виступила з доповіддю про школу. Серед випускників відзначився Марко Малий, що мав оцінки „дуже добре" і дістав нагороду від УРСоюзу — 25 дол. Директор школи о. Михайло Борисенко вручив кожному випускникові свідоцтво закінчення школи, а голова Батьківського комітету інж. В. Трипупенко підніс кожному випускникові подарунок — „Енциклопедію України". Випускників вітали представники різних установ, зосібна о. Артемій Селепина від Консисторії і від Владики Митрополита, о.о. Степан Біляк і Омелян Мицик вітали від себе і від своїх парафіян. Отець Артемій Селепина в промові зазначив, що українську школу при церкві св. Покрови створено ОДУМом. на всю „православну Америку" (біля 100 парафій) нараховується лише 10 шкіл українознавства і саме в тих містах де існують філії ОДУМ-у.

Після урочистої частини, відбувся бенкет, під час якого продовжувались привітання і подяки. Від „Рідної Школи", вітав д-р О. Мартюк, від Школи Українознавства при Консисторії УПЦеркви вітав Василь Григоренко.

Під час бенкету відбувся концерт, що його підготували учні цієї школи. Концерт розпочався деклямаціями, що їх виконали учні 9-ої кляси: — Іван Запряла, кострицький, Тарас Трипупенко. Відтак виступив гурток бандуристів, під керівництвом інж. Петра Гурського, що виконав кілька українських пісень. Учні Марія та Ірина Нессин виконали у супроводі бандури дві пісні.

Випускники піднесли своїм учителям подарунки і всі виступали з промовами, в яких дякували своїм учителям і батькам. Отець Михайло Борисенко в цій школі є не тільки її керівником, але й учителем релігії. Пані Марія Євсевська, як педагог виконувала найскладнішу працю в школі, як завідуючий педагог. Пані Марія Євсевська здобула педагогічну освіту ще в Україні і її знання в цій ділянці позначились корисно, тоді коли вона була активною діячкою в ОДУМ'і, на становищі референта Юнацтва в Головній Управі та в Головній Виховній Раді ОДУМ'у в ЗСА. Пані Олена Піддубна, керівник випускної кляси, завдяки педагогічному досвідові зуміла, в тяжких умовах в ЗСА, заохотити дітей до довготривалого навчання в школі. Товариська вечеря, чи бенкет, який підготувало Сестрицтво при даній парафії розпочався і закінчився молитвою, що її провели отці. Батьківський комітет школи виконав усю організаційну підготовчу працю до цього свята.

В. Г.

В ПАМ'ЯТЬ НЕЗАБУТНЬОЇ, ДОВГОЛІТНЬОЇ ЧЛЕНКИ, ПОЧЕСНОЇ ЧЛЕНКИ СУСПІЛЬНОЇ ОПІКИ 28-го ВІДДІЛУ СУА В НЮАРКУ, яка відійшла від нас у Вічність.

бл.п. СОФІЯ ВОРОБЕЦЬ

Під час Панахиди членки Відділу виступили зорганізовано, щоб віддати останню пошану Покійній. Хай земля буде її легкою, а Родині Покійної висловлюємо глибоке співчуття.

ЧЛЕНКИ, ЯКІ ПАМ'ЯТАЮТЬ ЇЇ ДОБРЕ ДІЛО, ПАНІ: Анна Настюк, Ольга Муссаконська, Пелагія Кучкуда, Ольга Гнатик, Катерина Кузьма і Флориса Дорошенко.

В пам'ять нашого Дорогого Колеги і Приятеля

бл.п. АНАТОЛЯ КОЗАРА

складаємо пожертви на НТШ:

Родина Івасечко	$10	Надія Кизима	$5
Д-р Люба Стефанівська	10	Оксана Король	5
Д-р Тарас Шеґедин	10	Віра Яворська	5
Галя Клим	5	Ігор Хома	5

У ПЕРШУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ НАШОГО НАЙДОРОЖЧОГО, НЕЗАБУТНЬОГО МУЖА, БАТЬКА й ДІДУСЯ

СВ.П. РОМАНА ФОРОСТИНИ

будуть відправлені

ЗАУПОКІЙНІ СЛУЖБИ БОЖІ З ПАНАХИДАМИ

в церквах:

ЦЕРКВА СВВ. СЕРГІЯ і ВАКХА — 6-го серпня відправить Його Блаженство, наш Верховний Архиєпископ і Кардинал Йосиф Сліпий;

ЦЕРКВА СВ. ЮРА в Ню Йорку — 13-го серпня, о год. 8-ій ранку;

ЦЕРКВА ПРЕСВЯТОЇ ТРІЙЦІ на Союзівці — 12-го серпня рано.

Про молитви просять:
Дружина МАРІЯ
Дочка ЛІДІЯ з мужем БОРИСОМ
Внуки ВОРЧИК, КСЕНЯ

Тома М. Котик

(Від друзів - маслосоюзівців)

У Балтиморі, Мериленд, 24 січня ц. р., зовсім ненадійно й незамітно, по короткій недузі серця, на 83 році життя, відійшов у вічність Тома Маріян Котик, відомий на західньоукраїнських землях передовий кооператор і громадський діяч між двома світовими війнами.

Тома Котик у своїх молодих літах бажав стати військовиком, що й пробував зреалізувати практично. Він був активним старшиною австрійської армії, відтак сотником Української Галицької армії, а по війні, хоч силою обставин змінив свій фах на цивільний, вдачею і своєю поставою все нагадував добре вишколеного старшину, що вмів своїм молодшим співробітникам приказувати і кермувати їхньою працею, але вмів також і слухати та виконувати доручення своїх старших зверхників.

Але мій спогад буде про О. Котика як кооперативного діяча і відповідального працівника „Маслосоюзу" у Львові, славної централі української молочарської кооперації в Галичині до 1944 р., де я його ближче пізнав. У цій статті використовую також його особистий спомин про працю в „Маслосоюзі", що є в моєму посіданні.

Тома Котик свою військову кар'єру, який думав присвятити ціле своє життя, закінчив у таборі полонених у Йозефові, в Чехословаччині, куди попав із частиною УГА, інтернованою чеською владою.

Тут у цьому таборі, він по довшій застанові рішився покинути табір, ще далеко перед його ліквідацією, і піти студіювати молочарство. Маючи вишкіл австрійського старшини, знав дуже добре німецьку мову й тому записався до німецької молочарської школи у Фрідлянді, яка належала до одної з кращих молочарських шкіл у Чехословаччині. У цій школі викладали дуже добрі молочарські фахівці - учителі. При школі була взірцева лябораторія і молочарня для практичних занять. Цю школу, враз із практикою в молочарні, Т. Котик закінчив з дуже добрим вислідом 31 липня 1924 р. З Чехословаччини він поїхав до Галичини і молочарську кар'єру розпочав в Станиславові, де вже включилися у піонерську працю такі молочарсько - кооперативні діячі, як Олекса Лис, Андрій Мудрик, інж. Андрій Палій і ін. Відтак він працював в Тернополі і Луцьку, а потім на пості начальника Торговельного Відділу „Маслосоюзу" у Львові. На цьому пості він був від січня 1929 р. до 19 липня 1944 р. (не враховуючи часу першої большевицької окупації в рр. 1939 - 41).

Праця начальника торговельного Відділу „Маслосоюзу" у Львові була дуже відповідальна, бо цей Відділ був показником торговельної справности всієї української молочарської кооперації на західньоукраїнських землях.

Спершу цей Відділ приміщувався у будинку „Сільського Господаря", при вулиці Костюшки, а відтак в будинку „Народної Гостинниці" при тій же вулиці. Щойно в 1932 р. всі бюра і Торговельний Відділ „Маслосоюзу" перенесено до власного будинку при вул. Гловацького, де вже можна було модерно урядити власну міську молочарню, лябораторію, холодільню та всі магазини й майстерні.

Завданням Торговельного Відділу було вести таку торговельну політику, щоб не мати на внутрішньому ринку забагато масла, щоб втримати ціни на молочарські продукти на певній висоті і щоб не відстрашити покупця на свої вироби на місцевому ринку, бо це було б руїною для цілого молочарського виробництва. Рівночасно, і це було найголовнішим завданням молочарських кооперативів, треба було задовольнити членів молочарських кооперативів, які часто не розуміли впливу економічної засади подажі і попиту на ціни їхнього продукту на молочарському ринку.

І хоч вся ця журба, всі ці клопоти з калькуляцією цін купна і продажі масла, журба за консервування непроданих товарів, журба за своєчасну виплату молочарням за доставлені продукти, за виклопотання потрібного кредиту на вдержання експорту та на заплату непроданого масла, що його місяцями треба було тримати в холодільні на догідний час збуту, хоч все це лежало тягарем на плечах інж. А. Палія і дир. А. Мудрика, то велика частина співвідповідальности спадала також на плечі Томи Котика, як торговельного референта Головного Торговельного Відділу централі „Маслосоюзу", бо він мусів усі пляни і зарядження дирекції практично реалізувати. А це не було так легко.

Інші Торговельні Відділи, по других містах Галичини чи Волині, тих клопотів не мали. У них була торговельна політика дуже упрощена: мали масла більше чим треба на місцевому ринку — висилали його до Львова, Т. Котикові, а бракувало їм масла, телефонували до Львова і Котик потрібну кількість їм посилав. Інакше було у Львові. Т. Котик мусів всі вимоги начальників Торговельних Відділів з других міст задоволити, тобто мусів точно знати скільки має зайвого товару, щоб цей товар продати у Львові, експортувати за кордон, а бракуючий закупити і доставити на час своїм Відділам чи крамницям. А з експортом не все було гаразд, не було так легко. Головно великі вимоги були до експорту. Головний Торговельний Відділ „Маслосоюзу" висилав наше масло до Німеччини, до Англії, деколи до Данії, Франції, Палестини, а навіть до далекої Манджурії і там треба було конкурувати з маслом данським, литовським, латвійським, а навіть українським із УССР, що зовну не було так просто. І тут з допомогою Торговельному Відділові приходив Організаційний Відділ, під кермою А. Мудрика і інж. М. Хроновятa, який ніс відповідальність за якість молочної продукції. Організаційному Відділові допомагав знова „Сільський Господар" з цілим штабом агрономів. І саме ця співпраця давала блискучі осяги.

Тома Котик був головним співробітником і співініціятором цієї великої, майже не видної, але дуже відповідальної праці. І так було аж до приходу большевиків на західньоукраїнські землі у вересні 1939 року.

Щоб краще насвітлити працю Торговельного Відділу „Маслосоюзу", а в тому й Томи Котика, варто навести деякі цифрові показники цієї праці. Найважливішим продуктом торгівлі „Маслосоюзу" було масло, що його українські кооперативні молочарні в Галичині та Волині доставляли до Централі і Відділів „Маслосоюзу" і яке треба було продати на внутрішньому, або заграничному ринку. У торговельній ділянці був співвідповідальний Тома Котик, як головний дорадник і помічник інж. А. Палія, що очолював „Маслосоюз".

Тома Котик показав себе дуже добрим і солідним фахівцем, котрий знав своє місце і свою відповідальність. І за це всі співробітники праці його цінили і респектували, а зокрема дуже дуже високо його цінив дир. А. Палій, довіряючи йому часто, як своєму заступникові, всі торговельні справи „Маслосоюзу", знаючи, що Т. Котик поведе їх добре і відповідально.

І так було аж до часу Другої світової війни.

Большевицьку окупацію Т. Котик перебув у Львові, в забудованнях „Маслосоюзу", де відбулася, як і всюди, своєрідна „соціялістична перебудова".

Дирекція „Маслосоюзу" в особах інж. А. Палія, А. Мудрика і інж. М. Хроновята, вже в перших місяцях чорного режиму мусіли покинути „Маслосоюз" і тихцем, незамітно, податися на „еміграцію", за Сян. Т. Котик залишився на місці, щоб, як сам казав „бути сторожем майна „Маслосоюзу".

Цікаво, що большевицькі правителі в Галичині спершу не змінили організаційної кооперативної структури. Залишили незмінною на деякий час і організаційну побудову „Маслосоюзу" та Районових Молочарень, замінюючи тільки назву централі „Маслосоюзу" на „Молочна Контора" та впроваджуючи свою бюрократичну адміністрацію, збільшуючи персонал втроє, або й четверо у порівнянні до попереднього стану. Т. Котика, як найстаршого працівника „Маслосоюзу" назначили управителем цієї „Контори", даючи йому „опікуна" — комісаря, у формі „дорадника".

По кількох місяцях цей комісар, як пише про це сам Т. Котик у своїх споминах, став сам управителем, а Т. Котика залишив спершу своїм заступником, а відтак і з цього посту його „зняли" і назначили „завідуючим базою масла і сирів", тобто управителем магазину - холодільні. І так було до травня 1941 р., коли його зовсім звільнили з праці й щойно на прохання цього управителя „Контори" дали Т. Котикові працю при провірці якости масла. На цій новій роботі й застала його нова війна, німецько - большевицька.

За німецької окупації привернено організаційну форму й назву „Маслосоюзу", але підпорядковано молочарську кооперацію під окремий комісаричний заряд. У тому часі Т. Котик увійшов до Дирекції „Маслосоюзу", як заступник і далі був головним референтом Головного Торговельного Відділу у Львові, виконуючи цей обов'язок аж до липня 1944 р., тобто до часу другої окупації західньоукраїнських земель большевиками.

Т. Котик був тим, що з доручення німецької влади зредагував, у німецькій мові, в чотирьох примірниках акт ліквідації майна „Маслосоюзу". Копії цього акту були доручені всім членам Дирекції „Маслосоюзу", президентові Ревізійного Союзу Українських Кооператив, інж. Ю. Павликовському, що був заразом головою Надзірної Ради „Маслосоюзу", а одна копія є в моєму посіданні.

У липні 1944 р. Т. Котик, враз із родиною, покинув Львів і вимандрував разом із друзями - маслосоюзниками крізь Словаччину до Німеччини, щоб звідси, відтак поїхати до ЗСА, до Балтимору, де провів останні роки свого життя.

Андрій Качор

Вісті Осередку Української Культури у Вінніпегу

Дотація від провінційного уряду Манітоби. Уряд Манітоби виділив Осередкові Української Культури й Освіти дотацію в сумі 25,000 дол. на закуплення будинку. Міністер культури Лері Дежарден, вручаючи 2 травня чек заступникові голови Дирекції В. Климкову, сказав, що провінційний уряд Манітоби свідомий того, яку велику культурну працю виконує Осередок серед українського й не-українського суспільства в Канаді. Зокрема у Вінніпегу, завдяки Осередкові сотки школярів з державних шкіл та численні туристи з різних країн світу мали можливість збагатити свої знання, відвідуючи Осередок та знайомлячись з українською культурою. Міністер прохав вибачити за таку „скромну" дотацію на велику ціль і висловив тверде переконання, що українська громада, яка так дорожить і зберігає культурні надбання, напевно вкоротці постарається зібрати між собою решту потрібних фондів. Будинок має коштувати 60,000 дол. Є всі підстави сподіватися, що слова міністра Дежардена здійсняться.

Збори ухвалили купити будинок. Надзвичайні Загальні Збори членів Осередку Української Культури й Освіти, що відбулися 7 червня ц. р., лише з одним голосом проти, одобрили рішення Дирекції купити будинок „Нового Шляху", при вул. Александер 184 у Вінніпегу.

„1,000 дол. для нашого Осередку — так пишуть Василь Курилів та його дружина Анна Заболотна - Курилів, надсилаючи чек на 1,000 дол. на цілі дальшого культурного росту ОУКО. На наше прохання надіслати дані для статті, п-во Курилові, які живуть у Содбурі, відповіли: „Ми обоє думаємо, що немає потреби розписуватися про нас у пресі... Подайте лише повідомлення, щоб спонукати й інших людей пожертувати на цілі культури... Статтю писати про нас ще зарано..."

П-во Курилові, як і інші, хто пожертвує на Осередок, Фундацію ім. Тараса Шевченка та інші загальноукраїнські культурні інституції, прекрасно розуміють, що наше майбутнє в Канаді, як національної одиниці, буде запевнене лише тоді, коли ми зуміємо показати світові нашу культуру в усій її красі та зможемо запевнити їй тривке місце серед кращих культур інших національних груп у Канаді.

Дирекція Осередку складає найсердечніше спасибі п-ву Куриловим й вірить, що їхня пожертва стане спонукою для інших.

У шану Кардинала Йосифа Сліпого. Впродовж тижня, від 2 до 8 травня, в галереї ОУКО експонувалися зразки книг, публікацій, фотографій, афіш, листівок, стрічок, газет та інших матеріялів, що наглядно віддзеркалювали душпастирський шлях Верховного Архиєпископа Кардинала Йосифа Сліпого. Виставку прикрашали скульптурні праці Леоніда Молодожанина, зокрема скульптурні портрети Кардинала Йосифа Сліпого та бл. п. Митрополита Іларіона. Виставку офіційно відкрив Верховний Архиєпископ. Виставку влаштовано завдяки ініціятиві ред. А. Курдидика. Матеріяли на виставку випозичено з архівів ред. А. Курдидика, В. Матвієнка та д-ра М. Марунчада.

Виставки в галерії Осередку Української Культури. Від 8 до 25-го травня в галереї експонувалися мистецькі твори відомої української малярки з Америки Аркадії Оленської - Петришин. „...ідилічний, пасторально - казковий, часом модернізований, формально вирафінований" світ Оленської, як пише С. Гординський про її творчість, чарував вінніпезьких любителів мистецтва та мистецьких критиків. Джон Греям, один з найстрогіших мистецьких критиків у Вінніпегу, у „Фрі Прес" з 30 травня, детально проаналізував твори Оленської та дав їм високу оцінку.

Жаль, що наші мистці з Америки, надсилаючи свої виставки в Канаду, залишають на своїх творах нюйоркські ціни, забуваючи, що Канада не Америка.

Виставка Ліди Оброци, що відбувалася від 27 травня до 25-го червня, привернула до себе увагу широкого кола українського суспільства. Молоді Лідині друзі та знайомі, дивлячись на її живописи, портрети та рисунки, з почуттям глибокого жалю згадували свою подругу, що так рано попрощалася з життям, не вичерпавши багатства свого таланту. Скульптор Роман Коваль, відкриваючи виставку, проаналізував недовгий творчий шлях молодої малярки, яскраво насвітливши всі його творчі етапи.

Міжнаціональною конкурсовою виставкою галерія Осередку закінчила свій перший сезон. Ця виставка була офіційно відкрита 26 червня й триватиме до 29 серпня. У виставці беруть участь мистці з Манітоби різних національностей. Конкурс відбувся 11 червня. Жюрі — А. Бруніне, проф. мистецького факультету Манітобського університету та В. Морган, куратор картинної галерії з Реджайни — із 143 зголошених творів вибрали 35.

Виставку відкрив Джулієс Котелес, голова Всеканадської Консультативної Ради в справах багатокультурности. В малярському мистецтві нагороди здобули: Сузан Готієй — першу; Р. Поллок — другу; Т. Алисон — третю. В керамічному мистецтві: Г. Таніва — першу; Д. Мосс — другу. Виставку частинно фінансував Клюб Українських Професіоналістів та Підприємців у Вінніпегу. Англомовна преса широко рекламує цю виставку, наголошуючи факт, що це перша міжнаціональна конкурсова виставка в Манітобі.

Відвідування Осередку Української Культури. У зв'язку з закінченням шкільного року, що припадає на червень, на протязі цього одного лише місяця Осередок відвідали близько 700 школярів з державних шкіл Вінніпегу та околиць. За останній рік Осередок спопуляризовано через туристичні памфлети, реклями, підручники. Внаслідок цього кожного дня Осередок відвідують туристи з усіх кінців світу в тому числі й з України. Багато чужинців уперше знайомляться з українською культурою. Чи не було б кожен з нас мав можливість бачити захоплені обличчя чужинців, коли вони заходять у наш музей і подивом дивляться на наші історичні пам'ятки, культурні здобутки та речі, створені генієм нашого народу, то може нам ясніше стало б, з чого треба починати, щоб виграти бій за світове визнання.

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

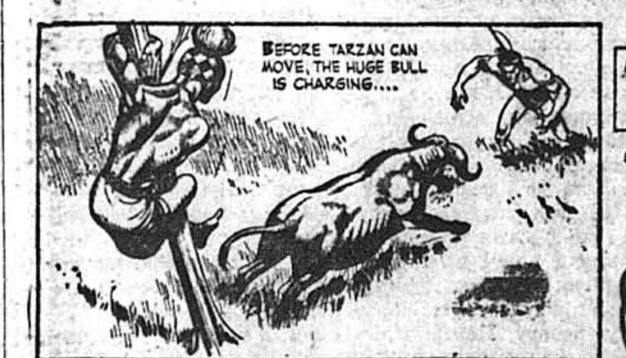
АННА БОНК, довголітня членка 3-го св. о. Миколая, Відд. 99 у Вилкс-Берр, Па., померла 10-го липня 1973 р. на 83-ому році життя. Покійна народилася 1890 р. в селі Шляхтинці, пов. Тернопіль, Україна, і стала членкою УНСоюзу в 1918 р. Залишила у смутку мужа Павла, сина Петра, дочок Марію, Анну, Теклю, і Сеглу та 2 внуки. Похорон відбувся 14-го липня 1973 р. на українському католицькому цвинтарі св. апп. Петра і Павла в Плаймут. Вічна Їй Пам'ять!
Василь Вальгун, секр.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

СУБОТА, 21-го СЕРПНЯ 1973 р.:

ТАРТФОРД, Конн. — Загальні Збори 277-го Відд. о год. 7-ій веч. в УНДомі при 961 Ветерфілд Евню. Все членство зобов'язане взяти участь. — Управа.

ТАРЗАН, Ч. 6972. Буйвіл атакує Тарзана

Поки Тарзан може рушитися, величезний бик атакує... Тоді як мавпо-чоловік намагається вийняти із піхви свій ніж... ...він вдарений! ... Чи може бути, що ці тижні інтенсивного тренування пішли надаремно?